

COÖRDINATORENHANDLEIDING

www.kjv.be

INHOUD

Woord vooraf 4

BASIS 2

- 1 — De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen 6
  - 1.1 Doelstellingen 6
  - 1.2 Voor iedereen tussen 6 en 16... 6
  - 1.3 ...die graag leest 6
  - 1.4 De boeken 6
  - 1.5 Spelregels 7
  - 1.6 Logo 8

- 2 — De portemonnee van de kJv 9

- 3 — Aan de slag met de kJv 10
  - 3.1 Begeleide werking 11
  - 3.2 Niet-begeleide werking met een lokale coördinator 15
  - 3.3 De taak van de lokale coördinator 15
  - 3.4 www.kjv.be 16
  - 3.5 De kJv in de bibliotheek 16
  - 3.6 De Internetjury 17

- 4 — Een kJv-leesgroep begeleiden 18
  - 4.1 Praten over boeken met de methode ‘filosoferen met kinderen’ 18
  - 4.2 Boeken bespreken met de methode ‘Chambers’ 20
  - 4.3 Boeken beoordelen 21

- 5 — Het leesverslag 23
  - 5.1 Een leesverslag maken 23
  - 5.2 Het archief 23

- 6 — Stemmen 24
  - 6.1 De stem van de juryleden 24
  - 6.2 Stemmen tellen en doorgeven 24

- 7 — Het grote slotfeest 25
  - 7.1 Feest! 25
  - 7.2 Praktisch 25

- 8 — Wat na de kJv? 26
  - 8.1 Wat na groep 6? 26
  - 8.2 Jongerenleesgroepen 26

INSPIRATIE 27

- 1 — De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen: een vervolgverhaal 28
  - 2 — Over de grenzen 31
  - 3 — Een auteur op bezoek 35
    - 3.1 Draaiboek 35
    - 3.2 Tussenkoms in de kostprijs 35
  - 4 — Informatie over kinder- en jeugdliteratuur 37
  - 5 — Stichting Lezen 41
    - 5.1 Wat je vroeg leert, leer je voor het leven 41
    - 5.2 Kinderen en volwassenen leven in dezelfde wereld 41
    - 5.3 Leer van wie je bewondert 42
    - 5.4 De kunst van het verleiden 42
    - 5.5 De gemiddelde lezer bestaat niet 42
- Colofon 43

KINDER- EN JEUGDJURY VLAANDEREN

HANDLEIDING VOOR COÖRDINATOREN

WOORD VOORAF

In 1981 kwamen enkele volwassenen en kinderen bijeen om te praten over jeugdboeken en om te kijken welk boek ze het beste vonden. Zij hadden waarschijnlijk nooit durven dromen dat bijna 30 jaar later meer dan 6000 kinderen en jongeren en honderden volwassen vrijwilligers hun voorbeeld nog steeds zouden volgen.

In de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen (KJV) lezen kinderen boeken, bekijken ze welke boeken ze leuk en goed vinden en welke net niet, om uiteindelijk hun favoriete boek te kiezen. De KJV-juryleden zijn kinderen die graag lezen en die open staan voor nieuwe leeservaringen. Voor hen is lezen een bewuste keuze – naast de sportclub, Nickelodeon of MSN. Ze kiezen ervoor om na schooltijd vrijwillig een aantal boeken te lezen en om na te denken over wat ze van die boeken vinden. Honderden volwassen vrijwilligers met een hart voor boeken staan hen hierin bij. Jij bent zelf vast zo'n enthousiaste volwassene – deze handleiding is er voor jou.

De handleiding bestaat uit twee delen plus een jaarlijkse aanvulling. In het eerste deel, Basis, kan je alle basisinformatie over de KJV nalezen: wat is de KJV, wie kiest de boeken, hoe begin je aan een leesgroep... Met het tweede deel, Inspiratie, hopen we je passie voor (kinder)boeken brandend te houden. In de jaarlijkse aanvulling, ten slotte, vind je onder meer een actuele kalender, een overzicht van de promotiematerialen en lees je wat het komende KJV-leesjaar op stapel staat.

Contact

Bij Stichting Lezen vind je de nationale KJV-coördinator.

De coördinator is elke werkdag bereikbaar van 9.30 tot 17 uur.

t 03 204 10 00

e kjv@stichtinglezen.be

Stichting Lezen

Frankrijklei 130/4

2000 Antwerpen

www.stichtinglezen.be

www.kjv.be

BASIS

1 – DE KINDER- EN JEUGDJURY VLAANDEREN

1.1 DOELSTELLINGEN

De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen (κJV) is een boekenjury van kinderen en jongeren. De κJV wil kinderen en jongeren hun eigen lectuur kritisch laten beoordelen en hen een stem geven naast die van volwassenen.

1.2 VOOR IEDEREEN TUSSEN 4 EN 16 ...

Alle leesgrage kinderen en jongeren tussen 4 en 16 jaar kunnen meedoen. Er zijn zes leeftijdscategorieën die elk hun eigen kleur hebben. Deze kleur komt terug in de promotiematerialen en op het jaarlijkse slotfeest van de κJV.

- Groep 1: 4 tot 6 jaar (kleuters)	geel
- Groep 2: 6 tot 8 jaar (eerste en tweede leerjaar)	roze
- Groep 3: 8 tot 10 jaar (derde en vierde leerjaar)	groen
- Groep 4: 10 tot 12 jaar (vijfde en zesde leerjaar)	rood
- Groep 5: 12 tot 14 jaar (eerste en tweede middelbaar)	blauw
- Groep 6: 14 tot 16 jaar (derde en vierde middelbaar)	oranje

1.3 ... DIE GRAAG LEEST

Kinderen die mee (willen) doen met de κJV zijn doorgaans kinderen die graag lezen of die op zijn minst open staan voor boeken. Voor hen biedt de κJV een verdieping van hun leesleven.

Het is niet de bedoeling om een kind dat (nog) niet graag leest, te verplichten om op amper een half jaar tijd tien boeken te lezen – dat kan alleen maar averechtse gevolgen hebben. Daarom richt de κJV zich bewust niet op scholen. Scholen die aan de slag willen met de κJV, raden we aan om de kinderen op vrijwillige basis te laten deelnemen. Dat kan bijvoorbeeld door tijdens de middagpauze samen te komen met een leesgroep.

1.4 DE BOEKEN

Elk jurylid leest binnen zijn leeftijdscategorie tien vooraf vastgelegde titels: vijf Vlaamse en vijf niet-Vlaamse boeken. Een jurylid dat de tien boeken niet allemaal gelezen heeft, kan niet stemmen.

Wie kiest de boeken?

De tien boeken worden gekozen door volwassen nominatielezers. Het is een bewuste keuze om volwassenen de eerste selectie te laten maken. Zij hebben een uitgebreide leeservaring en een overzicht van wat er verschijnt. Ze kiezen uit het totale jaaraanbod de boeken die ze de moeite waard vinden om aan enthousiaste lezers voor te leggen. Dat zijn daarom niet de meest voor de hand liggende boeken. De nominatielijsten zijn een combinatie van boeken die vooral voor leesplezier staan en van boeken die de juryleden een nieuwe leeservaring kunnen geven.

Hoe gaan de nominatielezers te werk?

Per leeftijdsgroep is er een nominatieteam dat de nominatielijst samenstelt. Er zijn zes teams van telkens zeven personen. Deze teams worden elk jaar opnieuw samengesteld en bestaan uit oud-juryleden, bibliotheekmedewerkers, leerkrachten, kfv-begeleiders, (kinder)boekenliefhebbers... Elk team leest de volledige Vlaamse productie van een bepaald jaar.

Ondertussen houden extra nominatieteams de buitenlandse productie in de gaten. Deze extra teams bestaan uit boekhandelaars, recensenten, bibliotheekmedewerkers... Die extra nominatieteams selecteren per leeftijdsgroep tien titels uit de buitenlandse productie. De zes nominatieteams lezen die tien boeken bovenop de Vlaamse productie.

Uit al deze boeken kiezen ze vijf Vlaamse en vijf niet-Vlaamse boeken.

Wil je graag zelf nominatielezer worden? Stuur dan een mailtje naar kfv@stichtinglezen.be.

1.5 SPELREGELS

Gouden regel

De kfv kent één gouden regel: de juryleden moeten alle genomineerde boeken van hun leeftijdsgroep hebben gelezen om geldig te kunnen stemmen. Merk je dat er titels uitverkocht zijn? Geef dan een seintje via kfv@stichtinglezen.be.

Discussiëren en stemmen

De meeste juryleden komen samen in leesgroepen om over de boeken te praten en te discussiëren. Wanneer alle boeken besproken zijn, stemt elk jurylid individueel op zijn of haar favoriete boek. Al deze stemmen worden verzameld bij Stichting Lezen, waar de nationale winnaars berekend worden.

In Hoofdstuk 3 lees je hoe je een leesgroep organiseert.

In Hoofdstuk 4 en 5 lees je hoe je als begeleider kan praten over boeken.

In Hoofdstuk 6 ten slotte lees je alles over het stemmen.

Feest!

Een leesjaar wordt in stijl afgesloten met een groot boekenfeest. Hierop nodigen we niet alleen alle juryleden, maar ook de genomineerde auteurs en illustratoren uit. Zo kunnen de juryleden de auteurs ontmoeten en vice versa.

Meer over het feest lees je in Hoofdstuk 7.

1.6 LOGO

Het kJv-logo werd in 2001 ontworpen door Klaas Verplancke. Dit logo vind je op de kJv-site. Je kan het gebruiken voor je eigen documenten, maar hou er rekening mee dat het auteursrechtelijk is beschermd. Je mag er dus niks aan wijzigen! Heb je het in een ander formaat nodig, geef dan een seintje.

2 – DE PORTEMONNEE VAN DE KJV

De KJV is geen duur project. Het initiatief draait op het enthousiasme, de boekenliefde en de vakkennis van honderden vrijwilligers. Zonder hen is er geen Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen, zo simpel is dat. Die vrijwilligers wil Stichting Lezen dan ook met alle middelen waarover ze beschikt, zo goed mogelijk ondersteunen. Daarom houden we de vormingsmomenten en vergaderingen van vrijwilligers en coördinatoren zo goed als kosteloos. Nationaal ondersteunt Stichting Lezen met een website, een handleiding, werkmodellen en vormingsmomenten voor begeleiders, een bekroningsfeest en promotiematerialen.

Maar helemaal voor niets gaat alleen de zon op. Extra boeken, een drankje tijdens de bijeenkomsten, reiskosten, port- en kopiekosten,... daar komt een rekenmachientje aan te pas. Van veel plaatselijke groepen horen we dat wie er zich in verdiept, vaak onverwachte mogelijkheden ontdekt in stad of gemeente. Veel gemeentes voorzien budgetten voor culturele of jongerenactiviteiten waar de KJV in onder te brengen is. De reglementering hiervoor is in de gemeentes onderling zeer verschillend. Voor specifieke informatie neem je best contact op met je gemeente. Het is een plicht van de gemeente om waardevolle culturele initiatieven lokaal te ondersteunen. En het is een ereplicht van de KJV om erkenning te vragen voor een hoogwaardig initiatief dat jongeren met literatuur in contact brengt.

3 – AAN DE SLAG MET DE KJV

Vrijheid blijheid

Stichting Lezen zorgt voor de omkadering en voor de inhoudelijke en praktische ondersteuning van de KJV.

De concrete invulling gebeurt per gemeente, door vrijwilligers en bibliotheekmedewerkers. Als lokale KJV-werking heb je hierin een grote vrijheid. Het enige dat Stichting Lezen vraagt, is dat de juryleden alle boeken in hun leeftijdsgroep gelezen hebben vóór ze hun stem doorgeven.

De suggesties die in dit hoofdstuk volgen, kunnen een houvast bieden bij het opstarten van een KJV-werking. Je bent zeker niet verplicht alles zomaar te volgen. Jouw specifieke ervaringen horen we uiteraard graag!

Twee scenario's

Voor wie aan de slag wil met de KJV, zijn er twee scenario's: een werking met begeleide leesgroepen en een niet-begeleide werking met een lokale coördinator. Je bepaalt zelf welke werkwijze je wil volgen.

Een niet-begeleide werking met lokale coördinator kan een goede manier zijn om de KJV te verkennen. Het vraagt minder van je dan een begeleide werking en je krijgt een goede indruk van hoe de KJV werkt en wat de respons is binnen je gemeente. Wanneer je merkt dat er bij kinderen en bij volwassenen veel interesse is, kan je alsnog leesgroepen opstarten. Je kan ook altijd voor een bepaalde leeftijdsgroep leesgroepen installeren en voor de andere leeftijdsgroepen een niet-begeleide werking organiseren.

Individuele kinderen die willen meelesen met de KJV maar die niet terecht kunnen bij een lokale coördinator, kunnen deelnemen via de Internetjury.

3.1 BEGELEIDE WERKING

Bij een begeleide werking komen juryleden samen in leesgroepen. Volwassen begeleiders leiden de bijeenkomsten in goede banen. Een lokale coördinator neemt de eindverantwoordelijkheid voor de KJV-werking in de gemeente op zich.

Als lokale coördinator

- sta je in voor de selectie van begeleiders.
- zorg je voor voldoende begeleiders. Voor elke leeftijdsgroep waarmee je werkt, voorzie je minimum één begeleider. Daarnaast voorzie je reservebegeleiders die kunnen inspringen wanneer een begeleider ziek of verhinderd is.
- breng je nieuwe begeleiders in contact met mensen die al een tijdje als begeleider werken. Die laatsten hebben vaak een schat aan ervaring die ze kunnen doorgeven aan nieuwkomers.
- zorg je voor de doorstroming van de informatie van de nationale coördinator naar de begeleiders en zo naar de juryleden. Op die manier verspreid je bijvoorbeeld de uitnodigingen voor het bekroningsfeest.
- zorg je voor een geschikte ruimte voor de bijeenkomsten van de verschillende leesgroepen.
- maak je – indien nodig – afspraken met de bibliotheek over de aankoop van de genomineerde boeken.
- verzamel je de verslagen en stemmen van de juryleden.
- tel je alle stemmen van de juryleden op en geef je het eindtotaal door aan Stichting Lezen via www.kjv.be.
- hou je de (contact)gegevens over je KJV-werking up-to-date via de website.

Als begeleider

- help je de kinderen en jongeren bij het lezen en bespreken van de genomineerde boeken.
- leid je de gesprekken en zorg je ervoor dat bijeenkomsten vlot verlopen.
- treed je enkel begeleidend op, je beïnvloedt de juryleden op geen enkele manier en je laat je eigen mening niet blijken. Dat veronderstelt een zekere maturiteit en vaardigheid om met een groep om te gaan.
- geef je antwoord op allerlei praktische vragen van de juryleden.
- zorg je ervoor dat de juryleden verslagen maken.
- verzamel je de leesverslagen en geef je ze door aan de coördinator.
- leid je de stemming, tel je de stemmen van de groep op en geef je het resultaat door aan de coördinator.

Vroegere juryleden die de leeftijdscategorieën ontgroeid zijn en toch nog willen meedoen met de KJV, kunnen als co-begeleider meewerken. Het is niet de bedoeling dat zij onmiddellijk autonoom de begeleiding van een leesgroep op zich nemen.

Tips over hoe begeleiders over de boeken kunnen praten met de juryleden, lees je in Hoofdstuk 4.

TIPS OM BEGELEIDERS TE ZOEKEN EN TE HOUDEN

- × Hou als coördinator je ogen en oren open, leer de leerkrachten van scholen in je gemeente kennen en doe eventueel een oproep via de communicatiekanalen van de bibliotheek. Kinderboekenliefhebbers, moeders en vaders, oma's en opa's... op zich komt iedereen in aanmerking om begeleider te worden.
- × Neem nooit zomaar een begeleider aan zonder eerst uitvoerig met hem of haar te spreken. Enerzijds is het belangrijk dat je als coördinator weet wat voor vlees je in de kuip hebt, anderzijds moet de kandidaat-begeleider weten waaraan hij begint.
- × Probeer je begeleiders gemotiveerd te houden. Sommige begeleiders zijn graag betrokken bij de algemene organisatie. Kom bijvoorbeeld samen om het komende jaar te plannen of om het voorbije jaar te evalueren. Organiseer af en toe een etentje waarop je ervaringen uitwisselt en ga samen naar vormingsmomenten. Stichting Lezen organiseert elk jaar een Startdag voor begeleiders met informatie en ideeën over hoe je met een leesgroep aan de slag kan en over hoe je kan praten over boeken.

De juryleden

Je hoeft niet met alle leeftijdsgroepen te werken. Wanneer je pas begint met een begeleidende werking, is het meeste succes verzekerd met groep 3 of 4. Bij deze leeftijdsgroepen is de belangstelling over het algemeen het grootst. Meestal zien we het aantal juryleden afnemen na groep 4. Zo gauw ze naar de middelbare school gaan, is het voor de juryleden minder evident om nog mee te lezen met de KJV. Groep 5 en 6 zijn dan ook relatief kleine leeftijdsgroepen.

Groep 1 is als het ware een categorie apart. De kleuter-juryleden kunnen zelf nog niet lezen, waardoor het lezen en bespreken van de boeken een specifieke aanpak vraagt. Je begint best pas met deze leeftijdsgroep wanneer je het gevoel hebt dat je er de juiste begeleider voor gevonden hebt.

Als je een met aantal leeftijdsgroepen werkt, zal je merken dat de juryleden doorgroeien naar de volgende groep. Zo kan je geleidelijk aan het aantal leeftijdsgroepen in je werking uitbreiden.

Het is volstrekt normaal dat de interesse voor de KJV wisselt. Het ene jaar is het andere niet. Daar waar de interesse het ene jaar overrompelend kan zijn, kan dit het volgende jaar veel minder zijn.

Als er zich na de start van het leesjaar en na de eerste vergadering(en) nog kandidaat-juryleden aanmelden, kan je hen doorverwijzen naar de Internetjury. Meer daarover lees je in Hoofdstuk 3.6.

TIPS OM JURYLEDEN TE ZOEKEN EN TE HOUDEN

- × Misschien melden sommige geïnteresseerde kinderen zich spontaan aan. Zelf kan je de veellezers onder de bibliotheekgebruikers, schoolkinderen... aanspreken. Hou een promopraatje in scholen, spreek leerkrachten aan. Veel KJV-groepen vertellen ons dat persoonlijk contact vaak essentieel is.
  - × Leg affiches en flyers in de bibliotheek. Gebruik de communicatiekanalen van de bibliotheek en van andere verenigingen in de buurt.
  - × Verwen je juryleden. Trakteer hen op een feestelijk startmoment en een plaatselijk slotfeest of geef hen een voorkeurbehandeling in de bibliotheek.
-

De boeken

Centraal in een (begeleide) KJV-werking staan uiteraard de boeken. Zonder voldoende exemplaren is het moeilijk om de leesgroepen draaiende te houden: het is immers de bedoeling dat alle juryleden in een groep op hetzelfde moment hetzelfde boek gelezen hebben. Dat betekent echter niet dat je voor elk jurylid een boek moet aankopen. Veel KJV-groepen hebben een beperkt maar voldoende aantal titels die rouleren tussen de juryleden.

TIPS VOOR EEN GESLAAGDE VERDELING VAN DE BOEKEN

- × Maak concrete afspraken met de bibliotheek in verband met het reservatie- en/of uitleensysteem voor juryleden. Spreek bijvoorbeeld af dat een jurylid maximum één KJV-boek kan meenemen en dat maximum één of twee weken houdt. Sommige bibliotheken houden de genomineerde boeken (tijdelijk) apart voor de juryleden. Zo voorkom je dat de KJV-boeken in het 'gewone' circuit terechtkomen en dat de KJV-juryleden ze moeilijk in handen krijgen. Juryleden krijgen dan als het ware een voorkeursbehandeling.
  - × Sommige KJV-groepen dokteren een roulatieschema uit. Dit schema kan je bij het begin van het jaar aan de juryleden bezorgen. Zo een systeem werkt goed, op voorwaarde dat iedereen zich aan de de opgestelde planning houdt.
-

De bijeenkomsten

- Het is handig om de data van de verschillende bijeenkomsten in het begin van het leesjaar vast te leggen en aan alle betrokkenen (begeleiders, juryleden, ouders, bibliotheek...) door te geven.
- De leesgroepen komen meestal ongeveer één keer per maand samen. Vaak bespreken ze twee boeken per bijeenkomst. Sommige groepen – vaak die met de jongere kinderen – komen in een geconcentreerde periode elke week samen en bespreken dan telkens één boek.
- Naast de gewone bijeenkomsten kan je ook een startvergadering en een feestelijke slotbijeenkomst organiseren. Hierop nodig je alle juryleden en hun ouders uit.

TIPS VOOR EEN STARTVERGADERING

- × Op deze vergadering kan je zowel algemene informatie over de KJV geven als specifieke informatie over jullie eigen werking.
- × Laat de juryleden kennismaken met hun begeleider en met elkaar.
- × Geef de juryleden een overzicht van alle data van de bijeenkomsten, met naam, adres en telefoonnummer van de begeleider en namen en (e-mail) adressen van de andere juryleden.
- × Geef de juryleden een overzicht van de genomineerde boeken. Hiervoor kan je de KJV-bladwijzer gebruiken.
- × Leg de juryleden uit hoe ze een verslag maken.
- × Maak duidelijke afspraken over het doorgeven van de boeken en geef de juryleden eventueel hun eerste boek mee.
- × Veel KJV-groepen maken voor elk jurylid een bundel in een mapje. In dit mapje kan je alle paperassen, van verslagbladen tot het adres van de begeleider, verzamelen. Je kan de logo's van de KJV en de bibliotheek op de voorpagina zetten.
- × Zorg voor toeters en bellen en vraag eventueel de burgemeester of directeur-bibliothecaris om het lint van het nieuwe leesjaar door te knippen.

TIPS VOOR EEN SLOTFEEST

- × Het is leuk als je op het einde van het jaar een eigen bekronings- of afsluitmoment organiseert waarop je de plaatselijke winnaars bekendmaakt.
- × Geef de juryleden een lijstje met de top 3 van hun leeftijdsgroep. Die titels kunnen ze dan later vergelijken met de nationale winnaars.
- × De mogelijkheden voor een slotfeest zijn talrijk: organiseer een theater- of filmvoorstelling, hou een (kindvriendelijke) receptie, laat een verteller spannende verhalen vertellen of nodig een auteur of illustrator uit. Stichting Lezen voorziet financiële steun voor auteurslezingen. Alle informatie hierover vind je op www.stichtinglezen.be, in de rubriek Auteurslezingen.
- × Spreek de plaatselijke pers aan. Als je pers uitnodigt, vermeld dan altijd dat het om een plaatselijke afsluiting gaat, om verwarring met de nationale bekroning en uitslag te vermijden.
- × Misschien kan je voor een slotfeest rekenen op financiële steun van je gemeentebestuur?

Vragen?

Is de begeleidende werking nieuw voor je of heb je vragen over het begeleiden van leesgroepen? Neem contact op met de nationale coördinator via kjv@stichtinglezen.be. De nationale coördinator kan je ook in contact brengen met KJV-groepen in je buurt. Bij hen kan je vaak terecht met praktische vragen.

3.2 NIET-BEGELEIDE WERKING MET EEN LOKALE COÖRDINATOR

Werk je liever niet met leesgroepen? Dan kan je als lokale coördinator een niet-begeleide werking opstarten.

In deze structuur lezen de juryleden de tien boeken op eigen houtje. Ze beoordelen de boeken zelfstandig (of met hulp van hun ouders) en stellen zelf een rangschikking op. Ze komen niet samen met andere juryleden in een begeleide leesgroep. Op het einde van het leesjaar bezorgen ze hun stemmen aan de lokale coördinator.

Als lokale coördinator

- bezorg je alle nodige informatie aan de juryleden en maak je hen attent op de afsluitdatum.
- herinner je de juryleden eraan dat ze hun leesverslag en stem op tijd moeten inleveren. Vaak beginnen juryleden vol enthousiasme aan het leesjaar en verliezen ze na een tijdje de precieze gegevens uit het oog.
- verzamel je de verslagen en stemmen van de juryleden.
- tel je alle stemmen van de juryleden op en geef je het eindtotaal door aan Stichting Lezen.
- nodig je de juryleden uit voor het nationale slotfeest.
- hou je de (contact)gegevens over de KJV-werking up-to-date via de website.

3.3 DE TAAK VAN DE LOKALE COÖRDINATOR

Zowel bij de begeleide als niet-begeleide werking is de rol van de lokale coördinator van essentieel belang. We zetten even op een rijtje wat deze functie precies inhoudt.

De lokale coördinator

- onderhoudt contact met de KJV-coördinator bij Stichting Lezen.
- onderhoudt contact met de plaatselijke pers i.v.m. de plaatselijke werking.
- onderhoudt contact met de plaatselijke bibliotheek i.v.m. de aankoop van de genomineerde boeken en het reservatie- en/of uitleensysteem voor de juryleden.
- doet de (eventuele) aanvraag voor een gemeentelijke subsidie.
- coördineert de plaatselijke werking.
- verzamelt de stemmen en geeft deze op tijd door via www.kjv.be voor de nationale telling.
- informeert begeleiders en/of juryleden over het nationale KJV-feest.
- verzamelt de inschrijvingen voor het nationale KJV-feest.
- ondersteunt de leesgroepbegeleiders.
- houdt de (contact)gegevens over de KJV-werking up-to-date via de website.

De lokale coördinator onderhoudt het contact met de nationale KJV-coördinator en krijgt zo alle informatie over de KJV. De KJV-coördinator bij Stichting Lezen rekent erop dat de lokale coördinator alle informatie doorgeeft aan de begeleiders, die op hun beurt de juryleden en hun ouders informeren.

3.4 WWW.KJV.BE

Als je meedoet met de KJV, meld je je KJV-werking aan op www.kjv.be. In de rubriek ‘Voor begeleiders’ kan je je werking eenvoudig registreren.

Wanneer je je KJV-werking registreert, krijg je een persoonlijke pagina en een profiel. In dit profiel noteer je je contactgegevens en algemene informatie over je werking. De contactgegevens gebruiken we voor de KJV-communicatie – je houdt deze best altijd actueel. In je profiel duid je ook aan of je dit jaar meedoet met de KJV. Doe dat zeker, want anders zou het kunnen dat je onze mails en brieven niet meer ontvangt. Je kan je gegevens altijd aanpassen. De algemene gegevens van de verschillende KJV-werkingen verwerken we in onze statistieken.

Op het einde van het leesjaar geef je via je persoonlijke pagina de stemmen van de juryleden door.

3.5 DE KJV IN DE BIBLIOTHEEK

Vaak ligt het centrum van een KJV-werking in de bibliotheek. In dit geval kan best één bibliotheekmedewerker optreden als lokale coördinator.

Als je als bibliotheek de KJV het hele jaar lang zichtbaar houdt, verliezen de juryleden de KJV zeker niet uit het oog.

TIPS OM DE KJV ZICHTBAAR TE HOUDEN IN DE BIB

- × Besteed in de aankleding van de bibliotheek aandacht aan de KJV. Voorzie bijvoorbeeld een aparte balie of tafel die voor kinderen en jongeren aantrekkelijk is. Op deze plek kan je informatie over de KJV leggen met eventueel een ‘inschrijvingsformulier’, kan je de genomineerde boeken plaatsen en kan je, na afsluiting van het leesjaar, bijvoorbeeld aandacht besteden aan de bekroonde boeken.
- × Voorzie een centraal punt met ruimte voor het laatste KJV-nieuws. Dat kan de KJV-balie of -tafel zijn, maar net zo goed een eenvoudig prikbord.
- × Kleef op de genomineerde boeken een opvallende rugsticker. Zo herkennen baliemedewerkers de boeken makkelijk en kan je vergissingen met het speciale – beperkte – uitleenregime vermijden. Hiervoor kan je de removable KJV-stickers gebruiken. De stickers kan je bestellen bij Stichting Lezen. Voor 100 stickers betaal je 3 euro.

Speel de KJV-informatie door aan al je bibliotheekcollega's, ook aan degenen die niet rechtstreeks met het project te maken hebben. Ook zij kunnen immers aangesproken worden door juryleden.

Als de coördinator iemand van buiten de bibliotheek is, is het belangrijk om goede contacten met hem of haar te onderhouden. De externe coördinator kan de bibliotheek vragen om een aantal boeken te voorzien, om lokalen ter beschikking te stellen en om een speciaal uitleensysteem te hanteren voor de juryleden.

3.6 DE INTERNETJURY

Voor kinderen en jongeren die graag willen meedoen aan de KJV maar niet (meer) terecht kunnen bij een leesgroep of een lokale coördinator, is er de Internetjury. Internetjuryleden lezen alle boeken van hun leeftijdsgroep, maken online een leesverslag en geven hun stemmen door via www.kjv.be.

LET OP! Internetjuryleden kunnen hun stem niet doorgeven aan een begeleider of lokale coördinator! Als dit wel zou gebeuren, telt hun stem dubbel en dat is niet de bedoeling.

4 – EEN KJV-LEESGROEP BEGELEIDEN

In dit hoofdstuk vind je een aantal concrete suggesties om met begeleide leesgroepen te werken. In de methode die we hier voorstellen, onderscheiden we drie fases in de behandeling van een boek: praten over boeken, boeken bespreken en boeken beoordelen. Dit is niet dé manier van werken! Je kan de drie fases na elkaar aan bod laten komen of je pikt eruit wat voor jou of je groep op dat moment interessant of haalbaar is.

4.1 PRATEN OVER BOEKEN MET DE METHODE ‘FILOSOFEREN MET KINDEREN’

In de praatfase spit je een aantal thema's uit, raak je essentiële punten aan, peil je naar elkaars ideeën over bepaalde normen en waarden en wissel je van gedachten met de juryleden. Dat gebeurt op een abstract niveau met de tekst als uitgangspunt, maar niet als onderwerp van de bespreking. Hiervoor kan je de methode van filosoferen met kinderen gebruiken.

Filosoferen met kinderen

Themagericht praten over boeken kan prima volgens de methode ‘filosoferen met kinderen’. Sommige verhalen, fragmenten in boeken of gedichten lokken de lezer uit zijn tent, stellen hem vragen. Zulke verhalen, die de lezer laten nadenken, blijken vaak de mooiste verhalen te zijn. Hun suggestiviteit geeft de lezer ruimte om één en ander zelf in te vullen.

Waarom filosoferen?

Filosoferen met kinderen is een discipline die kinderen wil aanzetten tot nadenken. De achterliggende idee is dat kinderen enerzijds het fundamentele recht hebben om zelf hun gedachten en meningen te ontwikkelen en dat ze anderzijds in staat zijn tot abstract nadenken. Bovendien wil filosoferen met kinderen het redeneren, logisch denken en formuleren van een eigen mening stimuleren.

Waar komt filosoferen met kinderen vandaan?

Eind jaren zestig, begin jaren zeventig van de vorige eeuw had professor Matthew Lipman genoeg van studenten die braaf hun cursus uit het hoofd kenden, maar niet in staat bleken zelfstandig na te denken. Daarom ontwikkelde hij een programma om kinderen zelf te leren nadenken over de dingen om hen heen: het P.C.-programma: *Philosophy for Children*. Lipman heeft een idealistische kijk op dit filosofeerprogramma. Hij hoopt dat kinderen door het filosoferen – en door zo ook zelfstandig na te denken – een moreel bewustzijn en een verantwoordelijkheid ten opzichte van de maatschappij ontwikkelen. Het onderzoek van metafysische kwesties, het filosoferen, is niet een doel op zich, maar wel een middel om onder meer bij ethische kwesties het beste voor het grootste deel van de maatschappij te bekomen. Een maatschappij heeft namelijk mensen met visie nodig. En zulke mensen krijg je niet als je kinderen opvoedt binnen een reproductief denksysteem.

Hoe filosoferen?

Wanneer je begint te filosoferen, hou je best de volgende basisprincipes in het achterhoofd:

- Als je filosofeert met kinderen, ben je niet de 'alwetende volwassene'. Je bent wel de vragensteller: je verwacht antwoorden, peilt naar argumenten en confronteert verschillende meningen met elkaar.
- Je stelt vragen die abstract genoeg blijven. Filosoferen is geen kringgesprek: anekdotes of persoonlijke verhalen komen er niet aan te pas. Bij filosoferen blijf je abstract redeneren. Als de vragen toch te persoonlijk worden, probeer dan vriendelijk maar kordaat weer op het abstracte spoor te komen.
- Je stelt vragen die aangepast zijn aan het begripsvermogen van het kind. Aan een zesjarige stel je je vragen anders dan aan een twaalfjarige.
- Je vragen zijn meestal niet met 'ja' of 'nee' te beantwoorden, maar vragen om een duidelijke argumentatie. Het zijn open vragen. Let ervoor op dat je eigen overtuiging niet ongemerkt in je vraag sluipt. Dus niet: is god boos als het regent? Maar wel: waarom regent het?
- Geen enkel antwoord op een vraag is juist of fout.
- Ga in op de antwoorden. Probeer het antwoord samen met je gesprekspartners te verfijnen. Wat bedoelt hij precies? Kan hij dat bewijzen? Hoe weet hij dat zeker? Wat vinden de anderen ervan? Om te kunnen doorvragen heb je een zeker inlevingsvermogen nodig. Probeer je in te leven in de gedachtestroom van je gesprekspartners.
- Filosoferen met kinderen doe je in een kring. Er is één gespreksleider en dat ben jij. De kinderen zijn vrij om al dan niet te antwoorden op je vragen. Binnen de filosofische kring moet er niets. We gaan ervan uit dat ook kinderen die niet actief deelnemen aan het gesprek er toch iets aan kunnen hebben door bijvoorbeeld gewoon te luisteren naar de anderen.
- Filosoferen met kinderen wil zelf laten nadenken, met elkaar laten praten op een abstract niveau, wil kinderen leren argumenteren. In elk goed boek vind je metafysische thema's waarover je het kan hebben.
- Als begeleider van een leesgroep is het belangrijk om kinderen op een goede manier te laten praten over boeken. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als begeleider stel je vragen die verder moeten peilen dan 'waarom' maar die het gesprek niet in een bepaalde richting mogen duwen. Je bent als begeleider de moderator, je vraagt naar argumenten, stelt nieuwe vragen en laat je lezers zo zelf tot bepaalde inzichten komen.

MEER LEZEN:

In de werkmodellen kan je voor elk boek mogelijke thema's en gespreksonderwerpen terugvinden. De werkmodellen kan je downloaden op www.kjv.be.

'Filosoferen met kinderen : een gesprek met Marja van Rossum en Ingeborg Hendriks' / Annemiek Haalboom. In: *Leesgoed*, vol. 31 (2004), afl. 7, pag. 304-306.

'Lat-relatie of huwelijk? : Over de mogelijke verhouding tussen filosofie en jeugdliteratuur' / Karen Ghonem-Woets. In: *Leesgoed*, vol. 31 (2004), afl. 7, pag. 307-310.

Van boeken ga je denken : filosoferen met kinderen aan de hand van jeugdliteratuur I
Richard Anthone en Silvie Moors (Acco, 2002)

‘Wie ben ik? ; een filosofische boekenspeurtocht naar onszelf’ / Silvie Moors. In: *Lees-goed*, vol. 31 (2004), afl. 7, pag. 300-303.

4.2 BOEKEN BESPREKEN MET DE METHODE ‘CHAMBERS’

In de tweede fase passen we het kolommensysteem van Aidan Chambers toe waarbij kinderen op een speelse en spitsvondige manier gestimuleerd worden om verder te gaan dan leuk-niet-leuk-antwoorden.

De methode ‘Chambers’

Aidan Chambers beschrijft in zijn boek *Vertel eens* een handige vier-kolommen-methode om tot het bespreken van een boek te komen. Bij deze methode worden onderliggende motieven, patronen, vreemde en nieuwe vormen in het boek als vanzelf besproken.

DE METHODE ‘CHAMBERS’ GAAT ZO:

Neem een bord, groot blad papier of flip-over waarop je voor iedereen zichtbaar kan noteren. Maak vier kolommen:

leuk	niet leuk	moeilijk	patronen
...	...	...	...

Stel vragen per kolom. Laat de kinderen antwoorden in steekwoorden, korte zinnen die jij noteert op het blad, in de desbetreffende kolom. Deze vragen kunnen als leidraad dienen en helpen om de kolommen te vullen:

Kolom 1: wat vond je leuk, mooi, goed aan dit boek?

- Wat is je opgevallen?
- Waar had je meer over willen lezen?

Kolom 2: wat vond je niet leuk aan dit boek?

- Waren er stukken die je vervelend vond?
- Heb je stukken overgeslagen? Welke?
- Als je het boek niet uit hebt, waar ben je dan opgehouden met lezen? Waarom daar?

Kolom 3: wat was er moeilijk of onduidelijk?

- Wat vond je vreemd?
- Was er iets dat je nog nooit in een boek bent tegengekomen?
- Was er iets dat je totaal verraste?
- Waren er dingen die niet klopten?

Kolom 4: zag je bepaalde patronen of verbanden?

- Was er iets dat steeds terug kwam in het verhaal?

Zodra alle kolommen gevuld zijn en iedereen de kans gehad heeft de kolommen door elkaar aan te vullen, vraag je de kinderen om lijnen te trekken van de ene kolom naar de andere. Zien ze misschien twee keer hetzelfde woord staan, maar in een andere kolom? Zijn er zaken die opvallen in meerdere kolommen en met elkaar te maken hebben? Valt er meteen een thema of een onderwerp op? Het onderwerp dat je op deze manier ontdekt, gebruik je om het boek verder uit te diepen. Probeer met je groep de patronen en moeilijkheden te doorgronden, te ontdekken waar ze vandaan komen, wat de bedoeling ervan is, waarom de schrijver erover schrijft, of de patronen ook echt essentieel zijn...

MEER LEZEN:

Vertel eens: kinderen, lezen en praten / Aidan Chambers (Biblion, 2002)

4.3 BOEKEN BEOORDELEN

Wanneer de eerste en de tweede fase doorlopen zijn, is het natuurlijk belangrijk voor je leesgroep om het boek te beoordelen. Hiervoor kunnen een aantal vragen dienst doen en kan je samen met je leesgroep criteria opstellen.

Algemene vragen

Om het boek in een breder kader te plaatsen, ga je na de bespreking van het boek over naar algemene vragen. Deze vragen peilen naar mogelijke vergelijkingen (heb je al eens zo'n soort boek gelezen?), passages die niet ter zake deden (zou je iets schrappen in het boek?), vreemde wendingen (als de schrijver jou om raad gevraagd had, zou je dan iets veranderd hebben aan het verloop van het verhaal?). Je plaatst het boek op deze manier in een ruimer kader en geeft de kinderen een grondig inzicht in hun eigen leeservaring zonder je eigen mening aan hen op te dringen.

Het opstellen van beoordelingscriteria

Om een boek eerlijk te vergelijken met andere boeken, heb je beoordelingscriteria nodig. Na het filosoferen en bespreken van het boek, moet het mogelijk zijn om met je groep tot een aantal criteria te komen. Deze criteria stel je best op bij de eerste bijeenkomst, om ze de volgende keren telkens opnieuw te gebruiken.

De eerste vraag die je stelt is: 'Wat is een goed boek?' Stel met de groep een lijst samen met steekwoorden en bespreek ze. Deze vragen kunnen je op weg helpen:

- Is originaliteit belangrijk?
- Moet je je als lezer kunnen inleven?
- Moet het mooi geschreven zijn?
- Wat betekent 'mooi geschreven'?

Vanuit haar ervaring als kinderboekenrecensente gaf Marita Vermeulen voor de criteria een aantal richtvragen. Bespreek de verschillende vragen hieronder onderdeel per onderdeel. Wanneer je alle vragen overlopen hebt, bespreek je met de groep de belangrijkste vragen, dus de belangrijkste criteria per onderdeel. Vraag eventueel naar andere criteria. Vinden zij andere criteria minder belangrijk? Heb je criteria die voor alle boeken gelden?

Het verhaal

- Wat doet het verhaal met mij?
- Is het verhaal geloofwaardig?
- Kan het verhaal mij verrassen?
- Is het vertrouwd of vervreemdend?
- Is het voorspelbaar?
- Is het logisch opgebouwd?

De structuur

Meestal heerst er in boeken een bepaalde structuur die het verhaal ordent.

- Hoe is de tekst opgebouwd?
- Is de structuur helder en logisch?
- Raak je nergens verstrikt in een chaotisch kluwen?

De personages

De inhoud wordt in belangrijke mate bepaald door de uitwerking van de personages. Een personage krijgt vorm door de manier waarop het in het verhaal staat. Een verhaal krijgt vorm door de manier waarop een personage naar de gebeurtenissen kijkt.

- Wat ziet het personage?
- Wat beleeft het?
- Waar ligt het centrum van het gebeuren?
- Kan je je als lezer inleven?
- Kan je het verhaal aan de hand van de personages voldoende begrijpen?
- Geven het verhaal en zijn personages je voldoende sleutels om het verhaal te begrijpen?
- Word je tegelijkertijd niet meegezogen door clichégevoelens die wel leuk lezen, maar niet bijster origineel zijn?

De stijl

De stijl is het identiteitskaartje van de auteur. De manier van uitdrukken van een auteur wordt gekenmerkt door een bepaalde woordkeuze, beeldspraak, zinsbouw, toon, gevoelswaarde. Door de taal krijgt een boek een eigen melodie. Een stijl kan poëtisch zijn of sober, kaal of barok. Je kan je daar volgende vragen bij stellen:

- Werkt het verhaal in deze stijl?
- Worden de personages platgedrukt onder barokke omschrijvingen of vinden ze er hun adem in?
- Slaagt de auteur erin om door een sobere of kale bewoording die emoties en gebeurtenissen uit te drukken die hij voor ogen heeft?
- Slaagt hij erin om de lezer met zich mee te laten kijken?

Andere aandachtspunten die je kan bespreken zijn de cover, de lay-out, de illustraties, de tekenstijl, gebruik van kleuren...

De uiteindelijke beoordeling

Op basis van de gekozen criteria komen de juryleden tot een eindoordeel. Probeer niet tot een consensus te komen. Verschillende meningen zijn net van essentieel belang. Discussiëren is een manier om elkaar bewust te maken van elkaars 'anders-lezen'. Een dergelijke bespreking en beoordeling kan alleen maar verrijkend zijn voor de juryleden.

5 – HET LEESVERSLAG

5.1 EEN LEESVERSLAG MAKEN

Alle juryleden schrijven van elk gelezen boek een leesverslag waarin ze het boek beoordelen.

Waarom een leesverslag?

Nadat je juryleden een boek gelezen en besproken hebben, is het belangrijk dat ze, vóór het stemmen, hun eigen gedachten en hun eigen mening helder op een rijtje zetten. Daarom moedigen we aan dat juryleden een verslag maken van de boeken die ze lezen. Ook voor begeleiders zijn de leesverslagen interessant: wat hebben je juryleden opgepikt uit het verhaal, hoe beoordelen ze het, laten ze zich inspireren door de mening van anderen, merk je tendensen? Bovendien bieden al de leesverslagen boeiend materiaal voor onderzoekers die willen nagaan hoe kinderen en jongeren lezen en hoe ze een boek beoordelen.

Het invulblad

In de jaarlijkse aanvulling bij de handleiding vind je een invulblad dat je als basis voor het leesverslag kan gebruiken. Je kan er eventueel het logo van je bib of de naam van je KJV-leesgroep aan toevoegen. Je bent niet verplicht om dit verslagblad te gebruiken. Je bent vrij om het uit te breiden en er je eigen vragen aan toe te voegen. Bij Stichting Lezen zijn we altijd benieuwd naar andere verslagbladen, mail je eigen versie dus gerust naar kjv@stichtinglezen.be.

Wanneer gebruik je het invulblad?

Geef je juryleden het invulblad op voorhand, maar vraag hen om het pas in te vullen na de bespreking. Een goede mening vormen doe je immers maar in confrontatie met andere meningen. Geef het invulblad mee naar huis na je bijeenkomst en laat de juryleden het de volgende keer ingevuld meebrengen.

5.2 HET ARCHIEF

Alle leesverslagen van de juryleden worden verzameld, gerangschikt en bewaard bij Stichting Lezen. Op het einde van het leesjaar kan je je leesverslagen naar de KJV-coördinator bij Stichting Lezen sturen. Om het sorteerwerk te beperken, vragen we je om de verslagen te rangschikken per leeftijdsgroep en daarbinnen per boek.

Geïnteresseerden die verslagen van afgelopen edities willen gebruiken voor een werkstuk of onderzoek kunnen contact opnemen via kjv@stichtinglezen.be.

6 – STEMMEN

6.1 DE STEM VAN DE JURYLEDEN

Als een jurylid alle boeken gelezen heeft, rangschikt hij of zij die in volgorde van voorkeur. Het beste boek komt op de eerste plaats, het minst goede boek op de tiende plaats. Er zijn geen ex aequo's mogelijk: de juryleden mogen geen twee boeken op dezelfde plaats zetten.

Overloop in je leesgroep tijdens de laatste bijeenkomst nog eens kort de hele nominatielijst. Zo fris je het geheugen van de juryleden op en vermijd je dat het laatst besproken boek op de eerste plaats eindigt omdat het nog vers in het geheugen ligt.

In de jaarlijkse aanvulling bij de handleiding vind je per leeftijdsgroep een stemformulier. Dat kan je kopiëren voor de juryleden.

6.2 STEMMEN TELLEN EN DOORGEVEN

De juryleden bezorgen hun stemformulier aan de begeleider of aan de lokale coördinator. Die zorgt voor de verdere verwerking en puntentelling.

Als lokale coördinator

- verzamel je op het einde van het jaar alle leesverslagen en stemformulieren.
- breng je alle stemmen samen in het Excel-bestand dat je op www.kjv.be kan downloaden. Dit bestand berekent automatisch de eindtotalen van elk boek. Het boek met het laagste cijfer heeft in jullie groep het best gescoord.
- geef je de eindtotalen van elk boek door via je persoonlijke pagina op www.kjv.be. **LET OP!** Vergeet niet het aantal stemmende juryleden aan te passen wanneer je de stemmen doorgeeft. Vaak beginnen er in een groep namelijk meer juryleden dan dat er eindigen.

7 – HET GROTE SLOTFEEST

7.1 FEEST!

In mei sluiten we het leesjaar af met een groot boekenfeest. Daar komen niet alleen alle juryleden, maar ook de genomineerde auteurs en illustratoren naartoe. Zo kunnen de juryleden de auteurs ontmoeten – en vice versa. Tijdens het feest maken we de winnaars van de KJV bekend. Verder zijn er met alle auteurs en illustratoren voorleessessies, interviews en workshops. Uitgeverijen van kinder- en jeugdboeken bieden hun boeken te koop aan en juryleden kunnen de boeken laten signeren door de auteurs en illustratoren. Foto's van de vorige feesten kan je bekijken op www.kjv.be.

7.2 PRAKTISCH

Uitnodigingen en inschrijvingen

Praktische info over het feest verschijnt tijdig op de website. We sturen alle info ook op naar de lokale coördinatoren. Enkel Internetjuryleden krijgen de uitnodiging rechtstreeks van Stichting Lezen. Het is de bedoeling dat alle andere juryleden de informatie van hun lokale coördinator en/of begeleider krijgen.

Als lokale coördinator verzamel je de inschrijvingen van de juryleden en geef je ze door aan Stichting Lezen.

Op pad

Veel KJV-groepen komen samen naar het feest: ze leggen een bus in of stappen samen op de trein. Stichting Lezen gaat ervan uit dat alle juryleden begeleid naar het feest komen. Voorzie dus voldoende volwassenen, zeker voor de jongere kinderen. Juryleden kunnen natuurlijk ook niet met de leesgroep, maar bijvoorbeeld samen met hun ouders komen.

8 – WAT NA DE KJV?

8.1 WAT NA GROEP 6?

Juryleden zijn vaak zo enthousiast dat ze na hun 16de graag blijven meestemmen met de KJV. Dat kan helaas niet. Wel kunnen ze op andere manieren betrokken blijven bij de KJV:

- Ze kunnen zich kandidaat stellen als leesgroepbegeleider. In een eerste jaar worden ze best ingeschakeld als co-begeleider of assistent van de begeleider.
- Ze kunnen zich kandidaat stellen om als jonge lezer deel uit te maken van een nominatieteam. Meer over de nominatieteams en het nominatielezen lees je in Hoofdstuk 1.3.

8.2 JONGERENLEESGROEPEN

We willen natuurlijk dat de oud-juryleden blijven lezen en dat ze stilaan de weg vinden naar de volwassenenliteratuur. Samenkomen in een leesgroep is voor velen onder hen een extra stimulans om te blijven lezen. Misschien kan je – met alle KJV-ervaring in het achterhoofd – zelf een jongerenleesgroep starten? Aarzel in dat geval niet om de jongerenleesgroep aan een breder publiek bekend te maken. Stel eventueel een leeftijdsgrens in.

Een aantal praktische zaken kan je bij het begin van het jaar in overleg met de leden van de leesgroep bespreken:

- Willen ze maandelijks samenkomen? Op welke dag?
- Bespreken ze per bijeenkomst één of meerdere boeken?
- Wie kiest de boeken?
- Wat is de rol van de begeleider?
- Wie zoekt extra informatie op over het boek en de auteur?

Als je inspiratie zoekt voor de boeken die je gaat lezen, kan je kijken op www.boekenzoeker.org. Heel wat boekentips op deze site kunnen je op ideeën brengen. Stichting Lezen maakt ook elk jaar een Leeslijst voor de derde graad ASO. Die titels kan je raadplegen op www.deleeslijst.be.

Het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) heeft een praktische gids gemaakt met algemene richtlijnen over hoe je een leesgroep kan opstarten. Die informatie kan ook nuttig zijn voor een jongerenleesgroep. Publicaties over en links met meer informatie over leesgroepen vind je op www.vcob.be.

INSPIRATIE

1 – DE KINDER- EN JEUGDJURY VLAANDEREN: EEN VERVOLGVERHAAL

1981

In Gent brengen een paar vrijwilligers kinderen bijeen om over boeken te praten en van gedachten te wisselen. Dat groepje vormt een kinder- en jeugdjury naast volwassen jury's: de KJJ. Voluit: Kinder- en Jeugdjury voor het boek in Vlaanderen. Ze schrijven hun mening neer in Bubi (*Boek uit, Boek in*). Het groepje vermenigvuldigt zich snel. In heel Vlaanderen komen KJJ-groepen maandelijks bijeen in de bibliotheek om over de genomineerde boeken te discussiëren en er het beste boek uit te kiezen.

De KJJ wil werken aan leesbevordering en leesverdieping met behulp van leesgroepen, wil kinderen inspraak geven bij het kritisch beoordelen van hun lectuur en wil Vlaamse auteurs en vertalers promoten.

1985

De Bond Limburgse Bibliothecarissen haakt in op de idee van een jeugdjury en sticht de KJL: Kinder- en Jeugdjury Limburg. Zij volgen het Nederlandse systeem: de kinderen geven via een formulier hun voorkeur te kennen. Ze moeten niet alle boeken van de nominatielijst lezen.

Het doel van de KJL is leesbevordering, boek- en bibliotheekpromotie en het bevorderen van samenwerking tussen scholen, bibliotheek en jeugdgroeperingen.

1991

De KJJ en de KJL zetten een eerste stap tot samenwerking. Ze stemmen werkingsjaar, nominatielijsten en leeftijdscategorieën op elkaar af.

1998

De Vlaamse minister van Cultuur roept een overkoepelende jury in het leven. Zij maakt deel uit van de Leesbevorderingscampagne van het ministerie. De KJJ en de KJL smelten samen tot de KJV. De coördinatie komt in handen van het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur, onder het toezien van een Raad van Bestuur van de KJJ en van de Bond van Limburgse bibliothecarissen. De kinderen krijgen een beperkte nominatielijst en kunnen op verschillende manieren jureren. Er stemmen 7730 juryleden mee. In 1999-2000 loopt het aantal op tot 8113.

2000

De KJL vindt de organisatie te grootschalig en beperkt zich liever tot een provinciale werking, waarbij bibliotheek- en leespromotie opnieuw de nadruk krijgen. De Bond van Limburgse Bibliothecarissen neemt de oude naam KJL weer aan.

De KJJ neemt haar oude naam niet opnieuw aan, maar wordt de KJV. De KJV blijft werken in de provincies Antwerpen, Brabant, Oost- en West-Vlaanderen en met postjuryleden van over heel Vlaanderen. Ook Limburgse jurygroepen kunnen aansluiten als ze de doelstellingen en de werkwijze van de KJV onderschrijven.

De KJV keert terug naar de oorspronkelijke doelstellingen en werkwijze van de KJJ: de KJV promoot leesbevordering én leesverdieping. Zij blijft werken met leesgroepen en een postjury die alle boeken lezen. De juryleden kennen jaarlijks per leeftijdsgroep een prijs toe aan het beste boek op de nominatielijst.

In september 2000 wordt Liesbet Vreys aangesteld als nieuwe nationale KJV-verantwoordelijke. De nieuwe coördinatie gebeurt onder het toezicht van de hand van het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur/Villa Kakelbont en de Raad van Bestuur van de KJV.

Honderden enthousiaste volwassenen (vrijwilligers) én bibliotheken blijven in Vlaanderen de jurygroepen coördineren en begeleiden.

KJL en KJV werken verder met hetzelfde doel voor ogen: kinderen en boeken bij elkaar brengen. Ze hanteren elk een andere formule maar respecteren elkaars eigenheid.

2002

Stichting Lezen wordt opgericht. De leesbevorderingsprojecten, waaronder KJV, verhuizen van het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur naar Stichting Lezen.

2003

De Limburgse KJL hervormt haar werking en krijgt een nieuwe naam: 'Lees 17'. Er worden geen titels meer genomineerd. Juryleden krijgen een jaar de tijd om boeken te lezen die tussen 1 januari en 31 december verschenen en geschreven of vertaald zijn door een Vlaming. In deze nieuwe formule zijn er drie leeftijdsgroepen: kleuters, -9-jarigen en +9-jarigen.

2004

De website van de KJV krijgt een nieuw kleedje. De juryleden krijgen een lidkaart en er worden promotie-affiches verspreid. De bestuurlijke vereniging die KJV oprichtte, wordt op 1 januari 2005 ontbonden. De leden hiervan vormen vanaf nu een stuurgroep die nauw betrokken blijft bij de werking van de KJV.

2005

Juryleden krijgen op het slotfeest voor het eerst een bladwijzer mee naar huis met de boeken die ze vanaf september zullen lezen. Zo legt de KJV de link naar het volgende leesjaar. Begeleiders en coördinatoren gebruiken de bladwijzers om de KJV te promoten in hun gemeente.

2006

De KJV bestaat 25 jaar. Dit wordt, samen met iedereen die ooit betrokken was bij de KJV, gevierd tijdens een colloquium in Gent, de geboortestad van de KJV. Er verschijnt een gelegenheidskrant.

De doelstelling 'promotie van Vlaamse auteurs en vertalers' wordt opgeheven: de KJV acht de Vlaamse jeugdliteratuur sterk genoeg om de confrontatie met niet-Vlaamse jeugdliteratuur aan te gaan. Voor het eerst stellen de nominatieteams lijsten samen van vijf Vlaamse en vijf niet-Vlaamse titels. Deze werkwijze gaat een proefperiode van drie jaar in.

Tijdens de zomer wordt de website van de KJV volledig vernieuwd. Stemmen kunnen voortaan online doorgegeven worden, wat heel wat stem- en telwerk bespaart. De Postjury wordt een Internetjury en voor het eerst wordt van elk boek een werkmodel gemaakt. Deze werkmodellen kunnen als leidraad dienen bij de gesprekken in de leesgroep.

2007

In februari 2007 neemt An Stessens de fakkel over van Liesbet Vreys als nationale KJV-coördinator.

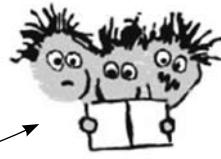
De website wordt verder verfijnd. Voortaan wordt alle informatie over de KJV-groepen online verzameld.

2008

Voor het eerst krijgen juryleden een KJV-brochure. In de brochure krijgen ze meer informatie over de genomineerde boeken en aansluitende boekentips.

2 – OVER DE GRENZEN

De Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen wordt wel eens verward met de Nederlandse Kinderjury. De Nederlandse Kinderjury herken je aan dit logo, de ‘koppies’:

De Nederlandse Kinderjury werkt fundamenteel anders dan de Vlaamse. Zo kunnen Nederlandse kinderen tussen 6 en 12 jaar stemmen op alle boeken die in een bepaald jaar verschenen zijn. Ze hoeven hiervoor niet te vergelijken met andere boeken. Verschillende keuzes, verschillende werkwijzen.

In oktober 2007 verscheen er in De Groene Amsterdammer een interessant artikel van Mirjam Noorduijn, waarin ze de Nederlandse en de Vlaamse Kinderjury's vergelijkt. Stof tot nadenken!

Hurken in plaats van reiken

SCHAF KINDERJURY'S MAAR AF

Er wordt te veel waarde gehecht aan de boekbekroningen van de Kinder- en Jonge jury. Auteurs en uitgeverijen ruiken geld en kopiëren veelvuldig succesformules. En het literatuuronderwijs is verworden tot les in behoud van leesplezier. Moet je kinderen wel laten jureren?

‘Kinderen lezen kritiekloos en hun smaak is nog niet ontwikkeld. Ze lezen uit behoefte naar bepaalde emoties. Op verschillende leeftijden zijn de emoties anders. Iedere schrijver die dóór heeft welke emoties dat zijn, kan een bevredigend kinderboek schrijven, slecht, lelijk en inhoudsloos, maar bevredigend. En iedere uitgever, die inziet dat het bevredigend is, kan het boek uitgeven. Zo werkt het commerciële hand in hand met goedkoop talent en onontwikkelde smaak van de jeugd. Wat is er tegen te doen?’

Annie M.G. Schmidt, die deze woorden schreef, wist het wel: ‘U en ik en wij allemaal kunnen ons gaan bemoeien met de lectuur van onze kinderen’, antwoordde zij kloek in haar essay Van Schuitje varen tot Van Schendel. ‘Wij kunnen met hen samen zoeken. We kunnen met hen samen kiezen en kopen. We kunnen hen voorlezen en vertellen.’

Maar dat was in 1954. Vóór de culturele revolutie van de jaren zestig en zeventig. Vóór het tijdperk van de antiautoritaire opvoeding en de alles-moet-kunnen-en-dus-mag-alles-gelezen-worden-mentaliteit. Toen er nog sprake was van sturing en gezag. Toen er nog voorvechters waren van het literaire vooruitgangsgeloof.

Toen literatuuronderwijs nog bedoeld was om leerlingen te verheffen (tegenwoordig uit den boze). Toen ouderen zich nog gewoon met de jeugd mochten bemoeien en kinderen nog gewoon een onontwikkelde smaak hadden.

Maar is er wat te doen tegen het tussen uitgevers, auteurs en smaak ontberende kinderen gesloten commerciële duivelspact anno 2007? Het antiautoritaire opvoedingsideaal (volwassenen moeten kinderen serieus nemen, respecteren en hun rechten erkennen) is verworden tot een gelijkheidsideaal dat zó dwangmatig democratisch burgerschap, eigen verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en mondigheid van de jeugd bepleit dat voorbij wordt gegaan aan de noodzaak van sturing en kennisoverdracht om dat doel te bereiken. Gevolg is dat niet alleen het gezinsleven, maar ook het (literatuur)onderwijs afhankelijk is gemaakt van de nog beperkte levenservaring en daaruit voortkomende wensen van jongeren en kinderen.

Ze hebben bijna overal inspraak in en krijgen – onder meer dankzij de (multi) media waarin alles en iedereen voortdurend hun mening peilt – veel ruimte om van alles en nog wat te vinden. Zomaar. Vaak zonder inhoudelijke volwassen tegenspraak. Want, wordt er onder het mom van recht op vrijheid van meningsuiting gezegd, een mening is persoonlijk. En zo hebben volwassenen zich van hun plicht ontdaan kinderen te vertellen wat ze óók zouden kunnen of eigenlijk zouden moeten vinden (en lezen) en waarom. Veel ouders en leerkrachten ‘hurken’ in plaats van dat ze kinderen laten ‘reiken’: het is de mening van de jeugd die zich anno 2007 van de macht bedient, waardoor de hele maatschappij – het onderwijs voorop – infantiliseert.

Lesboeken zijn ten koste van overzichtelijk gestructureerde informatiebronnen opgeleukt tot kleurige, fleurige prentenboeken. Werkwoorden heten in het basisonderwijs tegenwoordig ‘doewoorden’ en voorzetsels ‘kastwoorden’ – niet te verwarren met kastdeuren, -laden en -planken – die je in, op, voor, onder en achter de kast plaatst. En literatuuronderwijs heeft plaatsgemaakt voor les in behoud van leesplezier.

Laatstgenoemde komt (onder meer) doordat er veel te veel waarde wordt gehecht aan de waardeloze boekbekroningen van de Nederlandse Kinder- en Jonge jury, die respectievelijk in 1988 en 1998 vanuit de Stichting cpnb (Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) van start gingen. Doel was en is tegenwicht te bieden aan de soms wat pretentieuze literaire bekroningen van de volwassen Griffeljury door zo veel mogelijk kinderen (6 tot en met 12) en jongeren (13 tot en met 16) kennis te laten nemen van nieuwe kinder- en adolescentenboeken en hen aan te zetten tot meer én kritisch lezen zodat een eigen boekmening ontwikkeld wordt.

Prachtig: er wordt door volwassen vakjury's té weinig rekening gehouden met de literaire mogelijkheden van kinderen, de bekroonde boeken schieten hun doel voorbij en dus (hurkgedrag) mag het kind van zich laten horen. En dat doet het dan ook. Natuurlijk. Massaal omarmen ze publieksfavorieten als Carry Slee, Francine Oomen, Paul van Loon en recentelijk Maren Stoffels.

Stuk voor stuk auteurs van toegankelijke, voorspelbare en vaak taalarme boeken die helemaal niets met kritisch lezen en het ontwikkelen van een eigen mening te maken hebben, maar alles met het gemakkelijk bevredigen van kinderemoties zoals door Schmidt geformuleerd. Prima dat kinderen op een bepaalde leeftijd dat soort boeken lezen. En helemaal prima is het dat die boeken ook een leesbevorderende functie hebben en zelfs niet-lezers aan het lezen krijgen. Maar daarmee is alles gezegd en voldoende aandacht aan deze triviaalliteratuur gegeven.

Goed beschouwd zijn de prijzen van de Nederlandse Kinderjury en Jonge jury dus een soort publieksprijzen. En publieksprijzen zijn in onze 'moderne' 21ste eeuw waarin iedereen vindt dat hij iets te zeggen heeft nauwelijks nog weg te denken. Toch is dat geen argument om de twee jeugdjury's te handhaven. Wanneer je de discrepantie tussen het leesbevorderend én leesverdiepend doel van de jury's en hun bekroonde resultaten beschouwt, is het zelfs helemaal geen gek idee om de Kinder- en Jonge jury af te schaffen.

Nu werkt de Kinderjury zo dat alle Nederlandse kinderen van zes tot en met twaalf jaar mogen stemmen op hun favoriete boek voor het eerst verschenen in het voorafgaande jaar. Een lijst van 25 leestips, waarvan de meeste waardeloos, is alles wat er aan sturende volwassen invloed is. Vervolgens kiest een senaat van twaalf kinderen (pas sinds 2006 ingesteld) uit de boeken die tot dan de meeste stemmen hebben gekregen. Doel van de nieuwe senaat is kinderen meer bewust te maken van beoordelingscriteria zodat ze tot een afgewogen oordeel komen.

De Jonge jury kent geen senaat. Alle jongeren mogen stemmen en bepalen samen wie de winnaar is. Om ze op weg te helpen rouleert een lijst van vijftien kerntitels – een aardige mix van slecht tot ruim voldoende – waartoe ze zich (natuurlijk) niet hoeven te beperken. Voor eventuele 'oordeelsvorming' is het voortgezet onderwijs verantwoordelijk.

Maar wat behelzen dat hele jureren en die meningsvorming wanneer het aanbod van boeken en de keus daaruit zó vrijblijvend en willekeurig is? En wat heb je eraan om kinderen bewust te maken van beoordelingscriteria wanneer er tijdens de eerste stemronde nauwelijks tot geen leesbegeleiding van deskundigen is waardoor goede boeken niet op de senaatstafel terechtkomen en dus geen kans hebben?

Niets. Die beoogde 'oordeelsvorming' is schijn zolang je kinderen en jongeren – en daar laat het onderwijs verstek gaan – niet verplicht ook kennis te nemen van al die goede kinder- en jeugdromans die veelvuldig verschijnen (vanzelfsprekend onder bezielende begeleiding).

Dus schaf ze inderdaad maar af, die jeugdjury's. Ze leiden tot publieksprijzen die suggereren meer te zijn dan ze zijn. Daardoor is hun invloed te groot. Auteurs en uitgeverijen ruiken geld (begrijpelijk) en kopiëren veelvuldig succesformules. En binnen het onderwijs is te veel begrip voor het schijnbaar bewust zelfgekozen leesplezier van de jeugd. Slee, Oomen, Maren Stoffels... 'Ze' mogen

van heel wat juffen en meesters allemaal ‘gewoon’ (op school) gelezen worden uit angst dat leerlingen anders hun leesplezier verliezen.

Niet dat we terug moeten naar orde, tucht en alleen de verplichte klassieke canon. Leesplezier is uiteindelijk van onschatbare waarde. Daar begint het immers mee: de reis van Schuitje varen naar Van Schendel, de reis van Paul van Loon en Carrie Slee naar Tonke Dragt, Toon Tellegen en Multatuli. Maar laten we onze 21ste-eeuwse jeugd alsjeblieft toch zo serieus nemen dat we ze wél op reis sturen. En laten we er dan op toezien dat ze die reis kunnen volbrengen door ze met de goede uitrusting op pad te laten gaan: passend bij de leeftijd. Niet te zwaar. Maar zeker ook niet te licht. Zodat ze leren doorzetten.

Onderwijzers en docenten Nederlands en moderne talen moeten de jonge reizigers vervolgens gidsen. Niet door ze voortdurend te vragen naar hun mening over een boek – want veel meer variatie dan saai, spannend, grappig en ik-leef-zo-lekker-mee-met-de-hoofdpersoon kennen ze niet – maar door ze gevoel voor kwaliteit bij te brengen en ze zo inzicht te geven in wat literatuur is en kan doen. Met jezelf en de samenleving. Wijs ze in het literaire landschap op de kracht van poëzie. Wijs ze op dubbelzinnigheid. Op speels taalgebruik in een bepaalde passage. Op de levensechtheid van sommige personages. Op een oorspronkelijk begin en een verrassend einde. Op humor. En allesomvattende spanning. En laat ze daarna voorzichtig kennismaken met literatuur uit heden en verleden.

Als literatuuronderwijs in Nederland in deze vorm (nog) zou bestaan, zouden jeugdjury’s best bestaansrecht kunnen hebben. Mits de jury’s zich compromisseloos zouden richten op leesverdieping en het verbeteren van de leescultuur en het leesklimaat. En mits ze georganiseerd zouden zijn als bij onze zuiderburen. Voor de Vlaamse Kinder- en Jeugdjury kiezen kinderen in leesgroepjes, onder begeleiding van volwassenen, hun favoriete boek uit een vooraf opgestelde nominatielijst. En de Gouden Uil Prijs van de Jonge Lezer wordt toegekend aan een van de boeken van de door de volwassen vakjury samengestelde shortlist.

Daar begrijpen ze dat je kinderen en jongeren eerst een referentiekader moet bieden alvorens ze naar hun mening te vragen. Daar begrijpen ze dat een beetje sturing geen kwaad kan. Daar begrijpen ze de woorden van Annie M.G. Schmidt beter dan hier: ‘U en ik en wij allemaal kunnen ons gaan bemoeien met de lectuur van onze kinderen.’ Wat let ons? Laten wij inderdaad, volwassenen, ouders en docenten, kinderen weer ónze mening geven en minder naar die van hen luisteren.

© MIRJAM NOORDUIJN / *De Groene Amsterdammer*
(19-10-2007)

3 – EEN AUTEUR OP BEZOEK

Juryleden zijn vaak heel nieuwsgierig naar de schrijver van een boek. Waarom dus als leesgroep niet eens een auteur uitnodigen bij de laatste bijeenkomst van het jaar? Let op: het is niet aan te raden om een auteur die genomineerd is uit te nodigen tijdens het jaar. De kans op beïnvloeding is dan te groot.

Stichting Lezen ondersteunt graag bij de organisatie van een lezing. We geven inhoudelijk advies, zodat de ontmoeting zo vlot mogelijk verloopt. Maar we geven ook financiële steun, zodat de drempel tussen auteur en lezer laag blijft.

3.1 DRAAIBOEK

Een ontmoeting tussen een auteur en zijn publiek wordt een plezierige beleving wanneer de lezing goed voorbereid en georganiseerd is. Daarom kan je op www.stichtinglezing.be in de rubriek 'Auteurslezingen' een draaiboek downloaden dat stap voor stap de voorbereiding, het verloop en de nazorg van de lezing overloopt.

3.2 TUSSENKOMST IN DE KOSTPRIJS

Je kan bij Stichting Lezen financiële steun aanvragen voor een auteurslezing. Dat gaat zo:

Raadpleeg de Auteurslijst

Kies een lezing van een auteur uit de Auteurslijst. Als organisator van auteurslezingen heb je rechtstreeks en gratis toegang tot de Auteurslijst op de lezingsite. Via een handige zoekfunctie bepaal je welke auteur een geschikte gast is voor je lezing.

Bekijk de voorwaarden

Stichting Lezen voorziet een financiële toelage van 100 euro voor een lezing die aan de juiste voorwaarden voldoet. Het reglement kan je nalezen op de website.

Maak een afspraak met de auteur

Neem zelf contact op met de auteur om alle praktische en inhoudelijke afspraken te maken: datum, locatie, telefoonnummer locatie, aanvangsuur, duur, onderwerp, wensen organisatie, wensen auteur,...

Vraag een lezingtoelage aan

Wanneer je een afspraak gemaakt hebt met de auteur en je samen afgesproken hebt om een toelage aan te vragen, kan je bij Stichting Lezen een aanvraag indienen. Een aanvraag kan je eenvoudig online doen tijdens drie afgebakende aanvraagperiodes:

- Lezingen die plaatsvinden tussen 1 januari en 31 maart, vraag je aan in de maand oktober van het voorgaande jaar.
- Lezingen die plaatsvinden tussen 1 april en 31 augustus, vraag je aan in de maand januari van hetzelfde jaar.

- Lezingen die plaatsvinden tussen 1 september en 31 december, vraag je aan in de maand mei van hetzelfde jaar.

Alle informatie over de auteurslezingen vind je terug op www.stichtinglezen.be, in de rubriek 'Auteurslezingen'.

4 – INFORMATIE OVER KINDER- EN JEUGDLITERATUUR

Wil je meer lezen over jeugdliteratuur? Deze tips kunnen je helpen.

HOE MAAK JE EEN BOEKENLIJST ROND EEN BEPAALD THEMA?

- × *Peuterboekengids 0-4 jaar, Boek en Jeugd 4-12 jaar, Boek en jeugd 12+* (Biblion)
Jaarboeken met korte besprekingen van verkrijgbare titels, ingedeeld naar leeftijdsgroep, met register op auteur, titel en trefwoord. De titels van de voorlaatste boek en jeugdgidsen vind je op www.boekenjeugd.nl.
  - × *Thema's in prentenboeken voor peuters en kleuters* (LINC)
Losbladige uitgave met prentenboekenlijsten per thema.
  - × www.kb.nl > zoeken in catalogi en bestanden > algemene catalogi > CBK
Centraal Bestand Kinderboeken, verzameling van wat in de grootste Nederlandse bibliotheken aanwezig is, opzoekbaar op trefwoord en vaak met een korte bespreking en leeftijds aanduiding.
  - × <http://zoeken.bibliotheek.be>
Catalogus van de grootste Vlaamse bibliotheken. Is een goede aanvulling op CBK, omdat deze catalogus veel meer Vlaamse titels bevat (maar minder informatie geeft).
-

WAAR VIND JE RECENSIES?

- × *Leeswelp* (voortzetting van: *Leesidee jeugdliteratuur*) (VLABIN-VBC):
Vakblad met voornamelijk recensies, soms interviews en overzichtsartikels.
  - × *Boeken*, literatuurbijlage bij De Morgen
Bevat regelmatig informatie rond jeugdliteratuur. Verschijnt op woensdag.
  - × *Standaard der Letteren*, literatuurbijlage bij De Standaard
Bevat regelmatig informatie rond jeugdliteratuur. Verschijnt op vrijdag.
  - × www.linc-vzw.be (recensies Pluizer); www.pluizuit.be
  - × *Jeugdliterom* (Biblion)
Online databank met recensies van jeugdliteratuur verschenen in het Nederlandse taalgebied. Enkel voor abonnees.
-

WAAR VIND JE AUTEURSINFORMATIE?

- × *Encyclopedie van de jeugdliteratuur* / Jan van Coillie (red.) (Fontein, 2004)
Bio- en bibliografieën van schrijvers, met achteraan een lijst van beroemde hoofdpersonen en prijzen.
- × *Lexicon van de jeugdliteratuur* (Wolters Noordhoff)
Losbladige uitgave over auteurs, illustratoren, genres en thema's.
- × *Knipselmappen, biografieën en internationale encyclopedieën*

WAAR VIND JE INFORMATIE OVER LEESBEVORDERING IN DE PRAKTIJK?

- × *Leesgoed: over boeken, sites en meer voor kinderen van 4-14 jaar* (Biblion)
Vakblad met artikels over lezen en jeugdliteratuur. Heeft onder andere een vaste rubriek 'boekidee' met werkmodellen bij kinderboeken voor het basis-onderwijs.
- × *Leesbeesten en boekenfeesten: hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken?* / Jan van Coillie (Davidsfonds/Infodok, 2007)
Introductie in de theoretische achtergronden van jeugdliteratuur en een overzicht van genres en hoe men daarmee in de klas aan de slag kan.
- × *Voorlezen kan iedereen* (Davidsfonds/Infodok, 2005)
Basisboek over voorlezen voor kinderen, jongeren en volwassenen.
- × *Lezen om te weten: werken met informatieve boeken in de basisschool* / Anita Wuestenberg (Wolters Plantyn, 2004)
Praktische gids om goede informatieve kinderboeken te selecteren en in de klas te gebruiken.
- × *Leesbevordering, hoe doe je dat? Kinderen en boeken in de klas. Kinderen en boeken in de bibliotheek* (Stichting Lezen en VCOB, 2003)
Brochure met 9 basisprincipes om kinderen warm te maken voor boeken. Ook verkrijgbaar bij Stichting Lezen: concrete suggesties, o.a. naar aanleiding van Jeugdboekenweek.
- × *Actief met boeken: vertellen, ontdekken, spelen, creëren* / Philippe Brasseur (Casterman, 2003)
Speelse en originele ideeën om kinderen van 2 tot 8 jaar zin in boeken te geven.
- × *Leeskracht! gids voor literaire competentie op school* / Toin Duijx (red.) e.a. (Biblion, 2003)
Praktische handleiding om de literaire competentie van studenten uit de lerarenopleiding te vergroten.
- × *Wat zullen we nu beleven* / Margriet Chorus (Lemniscaat, 2003)
Uitgewerkte lesmodellen rond een aantal prentenboeken.
- × *Meesterverteller: verhalen vertellen in het onderwijs* / Jos Walta (Fontein, 2003)
Naast voorlezen is ook vertellen een manier om verhalen door te geven. De specifieke techniek van en de aandachtspunten bij vertellen komen in dit boek aan bod.

- × *VIB's voor kids: onmisbaar in klas en bibliotheek* (Bibart, 2003)
Ideeën om te werken rond boeken in de jeugdbibliotheek en de school.
- × *Leesrijk school- en klasklimaat: een schat aan le(e)sideoën voor het basisonderwijs* / Marleen Colpin et al. (Garant, 2002)
Basisboek over alle aspecten van goed leesonderwijs.
- × *De leesomgeving: hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten* / Aidan Chambers (Davidsfonds/Infodok, 2002)
Vanuit een persoonlijk enthousiasme pleit de auteur voor vrij lezen en een speelse begeleiding door volwassenen.
- × *Vertel eens: kinderen, lezen en praten* / Aidan Chambers (Davidsfonds/Infodok, 2002)
Leesbevorderingsmethode die praten over boeken centraal stelt.
- × *Van boeken ga je denken* / Richard Anthone en Silvie Moors (Acco, 2002)
Gids om te filosoferen met kinderen aan de hand van kinderboeken.
- × *Het huis lijkt wel een schip: handleiding voor het poëzieonderwijs op de basisschool* / Jacques Vos (HB, 2002)
Goed gestructureerd handboek met veel uitgewerkte voorbeelden.
- × *Aan de slag met kinderboeken: een programma leesbevordering ten behoeve van pabostudenten* (Biblion, 2007)
Uitgewerkte lesmodellen rond een aantal thema's en recente kinderboeken.
- × *Boeken maken in de klas* / Margriet Dijkstra en Bea Pompert (Gorcum, 2001)
Handleiding om in klassikaal verband zelf creatief aan de slag te gaan.
- × *Een boekig klimaat* / Josine van den Berg (ABC, 2001)
Inleiding tot het scheppen van een boekgerichte sfeer in voorschoolse opvang en de kleuterklas.
- × *Vrij lezen, blijven lezen* / Iris Corstanje en John Louws (Biblion, 2000)
Pleidooi om een inspirerende leesomgeving te creëren in klas en school én om in dit kader plaats te maken om 'vrij' te lezen.
- × *www.schoolbibliotheek.be*
Informatie en ideeën over de samenwerking tussen school en bibliotheek.

STOF TOT NADENKEN

- × *Uitgelezen jeugdliteratuur: een ontmoeting met traditie en vernieuwing* / Vanessa Joosen en Katrien Vloeberghs (LannooCampus, 2008)
- × *Het verhaal achter de lezer* / Cedric Stalpers (Eburon, 2007)
Verslag van een onderzoek naar de factoren die de verschillen in leesgedrag verklaren bij kinderen en jongeren.
- × *Lezen in de lengte en lezen in de breedte: de doorgaande leeslijn in wetenschappelijk perspectief* / Dick Schram (Eburon, 2006)
- × *Lezen doen we samen! De praktische consequenties van onderzoek naar leesgedrag en leesbevordering* / Christine Lemaire (Stichting Lezen Nederland, 2004)
Alle resultaten van recent leesbevorderingsonderzoek op een rij.
- × *Leesbevordering door ouders, bibliotheek en school: effecten en ontwikkelingen* / Gerbert Kraaykamp (Eburon, 2002)

- × *Waarom is lezen plezierig?* / Saskia Tellegen (Eburon, 2002)
Onderzoek naar leesmotivatie en leesbeleving.
  - × *Dat moet je gelezen hebben: literaire en educatieve canonvorming in de (jeugd) literatuur* / Helma Van Lierop-Debrauwer e.a. (Biblion, 2004)
Congresbundel over het proces van canonvorming en -herziening en hoe verschillende mediators (onderwijs, bibliotheek, critici) dit proces beïnvloeden.
  - × *En dan nu het slechte nieuws: het kind als antagonist* / Anne Provoost (Stichting Lezen, 2004)
Essay over het kindbeeld dat bij volwassenen leeft en hoe dat beeld de productie van literatuur voor kinderen beïnvloedt.
  - × *Hoofden uit de mist: over de moderne jeugdliteratuur* / Sjoerd Kuiper (Veen, 2004)
Brieven, essays en bedenkingen van auteur Sjoerd Kuiper over jeugdliteratuur.
  - × *Literatuur zonder leeftijd* (Biblion, 1993-...)
Publicatierreeks over de studie van kinder- en jeugdliteratuur.
-

VOOR KINDEREN

- × *Hoe word ik schrijver?* / Lonke van Asseldonk en Kees de Boer (ill.) (Ploegsma, 2004)
Schrijftips en oefeningen voor kinderen vanaf ca. 10 jaar.
  - × *Van schrijver tot boekenkast* / Bas van Lier en Elly Hees (Ploegsma, 1998)
Inleiding voor kinderen over het maken van boeken.
  - × *Schrijver gevonden* (Lannoo/Biblion, 1999)
Over auteurs en illustratoren, genre's en thema's, afgestemd op kinderen vanaf ca. 10 jaar.
-

AL DE GENOEMDE BOEKEN EN NOG VEEL MEER KAN JE RAADPLEGEN BIJ:

Stichting Lezen / Focuspunt Jeugdliteratuur
Frankrijklei 130/4
2000 Antwerpen

Bezoekadres:
Tabaksvest 51
2000 Antwerpen

Voor een afspraak neem je contact op met:
Eva Devos
t 03/201.00.30
e evadevos@stichtinglezen.be

5 – STICHTING LEZEN

Sinds 1 juli 2002 heeft de KJV onderdak bij Stichting Lezen. Stichting Lezen wil heel Vlaanderen, jong en oud, aan het lezen krijgen. Daarom organiseert Stichting Lezen in samenwerking met belangrijke professionele partners Boekbaby's, Fahrenheit451, Iedereen Leest, de Jeugdboekenweek, de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen en de Voorleesweek. Verder coördineert ze de Auteurslezingen, onderhoudt ze internationale contacten en stimuleert ze wetenschappelijk onderzoek naar lezen en leesbevordering. Het Focuspunt Jeugdliteratuur vormt een bijzondere opdracht binnen Stichting Lezen en staat voor deskundigheidsbevordering inzake jeugdliteratuur. Als kennis- en expertisecentrum voor leesbevordering is Stichting Lezen het eerste aanspreekpunt van de Vlaamse overheid. Dat is een hele boterham. Maar het is er een die wij, als medewerkers van Stichting Lezen, elke dag opnieuw met smaak eten. Want lezen is onze passie. En die willen we graag delen.

Stichting Lezen laat zich in haar werking leiden door haar eigen vijf gouden regels, waarin je ongetwijfeld ook de KJV zal herkennen:

5.1 WAT JE VROEG LEERT, LEER JE VOOR HET LEVEN

Onderzoek heeft uitgewezen dat de meeste volwassenen die van cultuur genieten er in gezinsverband al heel vroeg mee in aanraking zijn gekomen. Zij herinneren zich boeken en muziek in huis, theater- en museumbezoeken die ze prettig vonden. Trouw aan haar missie wil Stichting Lezen kinderen dan ook al op heel jonge leeftijd positieve leeservaringen bezorgen.

De Amerikaanse sociologe Shirley Brice Heath stelt dat je een lezer wordt als je opgroeit in een omgeving waar boeken zijn en als je bovendien ook nog iemand hebt met wie je over boeken kan praten.

5.2 KINDEREN EN VOLWASSENEN LEVEN IN DEZELFDE WERELD

Veel leesbevorderingsprogramma's richten zich tot kinderen. Dat lijkt heel vanzelfsprekend en dat is goed. Maar als kinderen nooit een volwassene zouden zien die met veel plezier leest, dan lijkt lezen alléén iets voor kinderen. Iets dat je ontgroeit zo gauw je volwassen bent.

Stichting Lezen werkt aan een positief leesklimaat voor kinderen én volwassenen en wil samen met het Focuspunt Jeugdliteratuur de jeugdliteratuur ook onder de aandacht brengen van volwassenen.

5.3 JE LEERT VAN WIE JE BEWONDERT

Als je aan kinderen vraagt wie ze bewonderen, noemen ze in de eerste plaats hun ouders. Op de tweede plaats komen leraren. Voor ouders en leerkrachten, bewonderde voorbeelden, is dat een mooie kans om de kinderen die hun zijn toevertrouwd bij te brengen wat ze zelf belangrijk vinden: waarden, normen, cultuur. Naarmate ze ouder worden, dringen andere idolen de wereld van jongeren binnen. Ook die kunnen een rol spelen bij het overbrengen van boekenliefde.

5.4 DE KUNST VAN HET VERLEIDEN

Verleiden doe je met het beste dat je in huis hebt. Daarom horen bij al onze projecten boekentips en keuzelijsten. Bovendien is verleiden tot lezen niet eens zo moeilijk, want kinderen en volwassenen zijn dol op verhalen. Verleiden tot lezen doe je met de meest pakkende verhalen, je leest voor uit de mooiste boeken, je zoekt de aantrekkelijkste personages en de prachtigste tekeningen, gedrukt op het mooiste papier.

5.5 DE GEMIDDELDE LEZER BESTAAT NIET

De ene mens is de andere niet, de ene achtjarige is de andere niet, geen twee lezers zijn gelijk. Gelukkig maar. Een leeftijdsaanwijzing op een boek zegt niet alles. Het ene kind kijkt gefascineerd in een atlas. Een ander houdt van gedichten. Een oud Amerikaans bibliotheekadvies luidt: het juiste boek voor het juiste kind op het juiste ogenblik. Om een adequaat leesadvies te kunnen geven, moet je als leraar, bibliotheekmedewerker of leesbevorderaar niet alleen de persoon die voor je staat kennen, maar je moet ook op de hoogte zijn van de rijkdom van het boekenaanbod. Stichting Lezen helpt daar graag bij.

COLOFON

In deze handleiding vond je bijdragen van:

An Stessens, Eva Devos, Griet Loix, Liesbet Vreys en Sofie Dewulf

Eindredactie:

Fieke Van der Gucht en Sofie Dewulf

De KJV is een project van Stichting Lezen.

Stichting Lezen wordt gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

www.kjv.be

kjv@stichtinglezen.be

www.stichtinglezen.be

info@stichtinglezen.be

v.u. Majo de Saedeleer, Frankrijklei 130/4, 2000 Antwerpen

Grafisch ontwerp: Compagnie Paul Verrept

